

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Zaawansowany rachunek kosztów i zaawansowana rachunkowość zarządcza, PG_00156890						
Kierunek studiów	Finanse i rachunkowość (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2024 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu			2026/2027		
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie	Grupa zajęć			Grupa zajęć fakultatywnych Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji			na uczelni		
Rok studiów	3	Język wykładowy			polski		
Semestr studiów	6	Liczba punktów ECTS			7.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia			egzamin		
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Zarządzania -> Katedra Rachunkowości -> Zakład Rachunkowości Zarządczej						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot	dr Beata Zackiewicz-Brunke					
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	30.0	15.0	0.0	0.0	75
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	75		14.0		86.0	175

Cel przedmiotu	1. A. Zdefiniowanie: a) decentralizacji, b) organizacji scentralizowanej i zdecentralizowanej, c) ośrodka odpowiedzialności, d) rachunkowości odpowiedzialności, e) ośrodka kosztów, f) ośrodka kosztów standardowych, g) ośrodka kosztów dyskrejacyjnych, h) ośrodka przychodów, i) ośrodka rentowności, j) ośrodka inwestycji, k) cen wewnętrznych, l) stopy zwrotu z aktywów operacyjnych (ROI), m) nadwyżki wyniku z działalności operacyjnej (RI). B. Wskazanie problemów związanych z decentralizacją zarządzania. C. Różnicowanie segmentów. D. Mierniki oceny efektywności działania ośrodków kosztów dyskrejacyjnych. E. Mierniki oceny efektywności działania ośrodków przychodów. F. Mierniki oceny efektywności działania ośrodków rentowności. G. Mierniki oceny efektywności działania ośrodków inwestycji. H. Rola cen wewnętrznych w podejmowaniu decyzji zarządczych. I. Metody ustalania cen wewnętrznych (transferowych). 2. A. Zdefiniowanie: a) planowania, planowania strategicznego, taktycznego i operacyjnego,
----------------	---

budżetu sprzedaży, budżetu produkcji,

b) budżetu, budżetu stałego, budżetu elastycznego, budżetu głównego (wiodącego), budżetu finansowego,

c) budżetowej metody zarządzania,

d) budżetowania, budżetowania kroczącego, budżetowania przyrostowego, budżetowania od zera, budżetowania odgórnego, budżetowania partycypacyjnego,

e) kontroli budżetowej,

f) budżetu stałego i elastycznego.

B. Relacje między planowaniem strategicznym, taktycznym, operacyjnym a budżetowaniem.

C. Funkcje budżetowania.

D. Etapy procesu budżetowania.

E. Elementy budżetu wiodącego.

F. Powiązania w budżecie wiodącym.

G. Zakres i forma kontroli budżetowej. Sprawozdanie z wykonania budżetu.

H. Wskazanie wad tradycyjnych budżetów.

J. Scharakteryzowanie budżetu przy wykorzystaniu rachunku kosztów działań

K. Sporządzenie budżetu tradycyjnego i budżetu przy wykorzystaniu rachunku kosztów działań (ABB).

L. Sporządzanie raportów wspomagających podejmowanie decyzji zarządczych, w tym raportów skoncentrowanych wokół planowania i budżetowania.

3.

A. Określenie cech charakterystycznych oraz zastosowania rachunku kosztów standardowych.

B. Zdefiniowanie:

a) kosztu standardowego (normatywnego),

b) standardu cenowego,

c) standardu ilościowego,

d) odchylenia kosztów,

e) odchylenia korzystnego,

f) odchylenia niekorzystnego.

- C. Kalkulacja i analiza odchyleń pomiędzy kosztami standardowymi a kosztami rzeczywistymi.
 - D. Obliczenie odchyleń kosztów faktycznych od kosztów standardowych w zakresie kosztów materiałów bezpośrednich, płac bezpośrednich i kosztów pośrednich.
 - E. Ustalenie przyczyny odchyleń kosztów bezpośrednich oraz pośrednich kosztów stałych i zmiennych.
 - F. Wskazanie struktury odchyleń częściowych składających się na odchylenie zysku operacyjnego.
 - G. Kalkulacja w rachunku kosztów standardowych.
- 4.
- A. Zdefiniowanie zasobów prostych, elastycznych i zaangażowanych.
 - B. Wyjaśnienie definicji kosztów, jako efektu celowego zużycia zasobów.
 - C. Określenie obiektów kosztów.
 - D. Obliczenie kosztów niewykorzystanych zasobów przy wykorzystaniu informacji z rachunku kosztów działań.
 - E. Wyjaśnienie powiązania kosztów z obiektem.
 - F. Wyjaśnienie różnicy między controllingiem a rachunkowością zarządczą.
- 5.
- A. Określenie cech charakterystycznych rachunku kosztów działań oraz jego zastosowania.
 - B. Zdefiniowanie działania.
 - C. Opis klasycznego modelu rachunku kosztów działań.
 - D. Zdefiniowanie nośników kosztów zasobów i kosztów działań.
 - E. Kalkulacja kosztów zasobów w rachunku kosztów działań.
 - F. Kalkulacja kosztów działań w rachunku kosztów działań.
 - G. Kalkulacja kosztów obiektów finalnych w rachunku kosztów działań.
- 6.
- A. Określenie cech charakterystycznych dla rachunku kosztów docelowych oraz jego wykorzystania.
 - B. Zdefiniowanie cyklu życia produktu, ceny możliwej do osiągnięcia, oczekiwanej marży, kosztu możliwego do osiągnięcia.
 - C. Etapy rachunku kosztów docelowych.

D. Ustalenie kosztu docelowego.

E. Analiza wartości.

F. Wyjaśnienie, na czym polega kaizen costing. Wskazanie różnicy między kaizen costing a rachunkiem kosztów docelowych.

7.

A. Zdefiniowanie:

a) zrównoważonej karty osiągnięć/wyników (Balanced Scorecard - BSC),

b) perspektyw,

c) perspektywy finansowej, perspektywy wewnętrznej, perspektywy klienta, perspektywy uczenia się i wzrostu,

d) miar wynikowych i prowadzących,

e) miar diagnostycznych, strategicznych,

f) mapy strategii,

g) inicjatyw strategicznych,

h) podwójnego sprzężenia zwrotnego.

B. Określenie roli BSC we wdrażaniu strategii i zarządzaniu strategią.

C. Określenie cyklu zarządzania strategią przy wykorzystaniu BSC.

D. Wdrażanie BSC.

8.

A. Zdefiniowanie:

a) lean accounting,

b) lean accounting jako metoda zarządzania.

B. Określenie lean jako metody zarządzania

Efekty uczenia się przedmiotu	Effekt kierunkowy	Effekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[FiRL3_K06] Kreatywność: - myśli kreatywnie, potrafi wyjść poza utarte schematy, - potrafi myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy, - potrafi elastycznie dostosować się do wymogów otoczenia.	Student potrafi myśleć kreatywnie w zakresie dostosowywania modeli rachunku kosztów do potrzeb zaawansowanej rachunkowości zarządczej.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FiRL3_K04] Uczciwość: - stosuje się do zasad etyki biznesu - szanuje prawo - jest obiektywny, potrafi dostrzec konflikt interesów - prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu.	Student ma świadomość i rozumie potrzebę zachowywania się w życiu zawodowym w sposób etyczny i społecznie odpowiedzialny. Prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu księgowego.	[SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[FiRL3_U06] Wykorzystuje zdobytą wiedzę do rozstrzygania dylematów pojawiających się w pracy zawodowej. Potrafi rozwiązać zaawansowane problemy z zakresu finansów i rachunkowości pojawiające się w praktyce gospodarczej: • porównać instrumenty finansowe, • ocenić opłacalność przedsięwzięcia, • ocenić sytuację finansową organizacji na tle sektora, • zaproponować odpowiednie rozwiązania problemów z zakresu podatków, • zidentyfikować i dobrać odpowiednie metody zarządzania ryzykiem, • skonstruować program ochrony ubezpieczeniowej przedsiębiorstwa, • dobrać źródła finansowania organizacji, • skonstruować odpowiedni system rachunkowości/controllingu.	Potrafi zaproponować odpowiedni system zaawansowanej rachunkowości zarządczej i zaawansowanego rachunku kosztów pod kątem potrzeb informacyjnych danej organizacji. Potrafi sporządzać raporty wspomagające podejmowanie decyzji zarządczych, w tym w obszarze pomiaru dokonań.	[SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FiRL3_W08] Zna zasady oceny przedsięwzięć w zakresie finansów (opłacalności projektów inwestycyjnych, oceny sytuacji finansowej organizacji, oceny ryzyka, zagrożenia upadłością).	Student zna zasady oceny przedsięwzięć w ramach systemu zaawansowanej rachunkowości zarządczej i zaawansowanego rachunku kosztów, w szczególności związanych z budżetowaniem, pomiarem dokonań, zarządzania kosztami i problemowymi modelami rachunku kosztów.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FiRL3_W09] Zna zasady tworzenia i ekonomicznego funkcjonowania organizacji komercyjnych i sektora publicznego, ich formy, fazy rozwoju, jak również uwarunkowania finansowe determinujące ich wartość oraz sukces ekonomiczny.	Student rozumie istotność prowadzonego rachunku kosztów w ramach systemu rachunkowości zarządczej. Zna nowoczesne systemy pomiaru i oceny dokonań w przedsiębiorstwie oraz ich rolę i ewolucję we wspomaganiu podejmowania decyzji.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FiRL3_U01] Rozumie i potrafi prawidłowo interpretować złożone zjawiska ekonomiczne w zakresie finansów i rachunkowości oraz pozostałych nauk społecznych. Rozumie i umie wyjaśnić treść komunikatów instytucji gospodarczych, artykułów zamieszczanych w prasie codziennej i czasopismach z zakresu finansów (z wyłączeniem czasopism naukowych). Prawidłowo stosuje pojęcia z zakresu nauk społecznych.	Student rozumie i prawidłowo stosuje pojęcia z zakresu zaawansowanej rachunkowości zarządczej i zaawansowanego rachunku kosztów. Student potrafi prawidłowo zidentyfikować i zinterpretować ograniczenia istotne przy podejmowaniu decyzji zarządczych oraz wyciągnąć odpowiednie wnioski w tym zakresie.	[SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny

	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[FiRL3_K05] Odpowiedzialność: - dotrzymuje terminów - potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie zadania - konsekwentnie dąży do celu - umie pracować systematycznie i samodzielnie - stosuje się do reguł i norm życia społecznego.	Student dotrzymuje terminów związanych z realizacją zadań na zajęciach. Umie pracować systematycznie i samodzielnie.	[SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[FiRL3_U07] Analizuje proponowane rozwiązania problemów z zakresu dyscyplin: nauki o zarządzaniu i jakości oraz ekonomia i finanse, w szczególności z zakresu finansów i rachunkowości; umie przedstawić ich zalety i wady oraz zaproponować w tym zakresie odpowiednie rozstrzygnięcia.	Student analizuje problemy z zakresu zaawansowanej rachunkowości zarządczej i zaawansowanego rachunku kosztów oraz umie zaproponować w tym zakresie odpowiednie rozstrzygnięcia.	[SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FiRL3_K01] Samodoskonalenie: - rozumie potrzebę rozwoju i uczenia się przez całe życie - potrafi uzupełniać i doskonalić nabytą wiedzę i umiejętności - zna swoje silne i słabe strony, stawia sobie ambitne cele na miarę swoich możliwości - umie przyjąć porażkę, przyznać się do błędu.	Rozumie konieczność ciągłego uzupełniania i pogłębiania wiedzy z obszaru zaawansowanej rachunkowości zarządczej i zaawansowanego rachunku kosztów.	[SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[FiRL3_W07] Ma zaawansowaną wiedzę o normach i regułach (prawnych, organizacyjnych, moralnych i etycznych) w zakresie finansów i rachunkowości. Zna i rozumie pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego.	Student posiada wiedzę o normach i regułach (prawnych, organizacyjnych, moralnych i etycznych) dotyczących systemu zaawansowanej rachunkowości zarządczej i zaawansowanego rachunku kosztów w wybranych organizacjach.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FiRL3_U03] Potrafi właściwie analizować przyczyny, przebieg i skutki konkretnych procesów i zjawisk w zakresie finansów i rachunkowości, z wykorzystaniem zaawansowanych teorii i właściwych metod nauk społecznych. Potrafi zidentyfikować interesariuszy procesów i zjawisk z dyscyplin: nauki o zarządzaniu i jakości oraz ekonomia i finanse.	Potrafi wskazać interesariuszy informacji generowanych przez system zaawansowanej rachunkowości zarządczej i zaawansowanego rachunku kosztów w danej organizacji. Potrafi analizować dane finansowe i niefinansowe pod kątem dostarczenia informacji niezbędnych do zarządzania kosztami i dokonaniemi organizacji.	[SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny

Treści przedmiotu	1. Decentralizacja zarządzania, ośrodki odpowiedzialności, mierniki oceny efektywności działania ośrodków odpowiedzialności. 2. Planowanie i budżetowanie oraz ocena wykonania budżetów: a) planowanie i kontrola w zarządzaniu; znaczenie wewnętrznych sprawozdań informujących o wykonaniu zamierzeń i odchyleniach pomiędzy wielkościami planowanymi a rzeczywistymi, b) budżet główny (wiodący), jego elementy i sposób przygotowania, budżet operacyjny i budżet finansowy; budżety elastyczne, c) sprawozdania z wykonania budżetów, d) budżetowanie z wykorzystaniem rachunku kosztów działań. 3. Rachunek kosztów standardowych (normatywnych, postulowanych). 4. Koszty jako efekt celowego wykorzystania zasobów, obiekty kosztów. Controlling kosztów. 5. Rachunek kosztów działań oraz jego wykorzystanie w zarządzaniu przedsiębiorstwem. 6. Zarządzanie kosztami nowych produktów i technologii. Rachunek kosztów cyklu zużycia produktu, rachunek kosztów docelowych (target costing). Kazein costing. 7. Nowoczesne systemy pomiaru i oceny dokonań w przedsiębiorstwie, stosowanie systemów zarządzania wykorzystujących niefinansowe mierniki osiągnięć, zrównoważona karta osiągnięć (Balanced Scorecard). 8. Lean accounting (szczupła rachunkowość w zarządzaniu)		
Wymagania wstępne i dodatkowe	Student powinien posiadać wiedzę i umiejętności z zakresu podstaw rachunku kosztów i rachunkowości zarządczej		
Sposoby i kryteria oceniania osiąganych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe) Egzamin pisemny z zadaniami problemowymi i pytaniami testowymi lub Egzamin pisemny z zadaniami problemowymi. Szczegółowe warunki ustala prowadzący na początku semestru.	Próg zaliczeniowy 51.0%	Składowa oceny końcowej 100.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	A.1. wykorzystywana podczas zajęć 1. Autorskie materiały dydaktyczne (wykładowe i ćwiczeniowe) prowadzących zajęcia 2. Controlling kosztów i rachunkowość zarządcza, Świdarska G.K. (red.), Difin, Warszawa 2010 3. Sojak S., Rachunkowość zarządcza, Dom Organizatora, Toruń 2003 4. Ossowski M., Budżetowanie, WSFIR, Sopot 2005 5. Kujawski, Koncepcja systemu budżetowania produkcji zleceńowej, Praca doktorska, UG, Sopot 2003 4. Nowak E., Rachunkowość zarządcza w przedsiębiorstwie, CeDeWu.pl, Warszawa, 2011 5. Lew G., Nieplowicz M., Ossowski M., Zackiewicz-Brunke B., Zrównoważona karta wyników w praktyce polskich przedsiębiorstw i instytucji, IUS PUBLICUM, Katowice 2021 A.2. studiowana samodzielnie przez studenta 1. Czubakowska K., Gabrusewicz W., Nowak E., Rachunkowość zarządcza. Metody i zastosowanie, PWE, Warszawa 2014 2. Strategiczne zarządzanie kosztami, Nowak E. (red.), Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2006 3. Nita B., Rachunkowość w zarządzaniu strategicznym przedsiębiorstwem, Oficyna Wolters Kluwer business, Kraków 2008 4. Szycha A., Etapy ewolucji i kierunki integracji metod rachunkowości zarządczej, Wydawnictwo UŁ, Łódź 2008 5. Jarugowa A., Kabalski P., Szycha A., Rachunkowość zarządcza, Oficyna Wolters Kluwers business, Warszawa 2010 6. Szycha A., Dobroszek J., Kabalski P., Rachunkowość zarządcza - zadania i testy, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2016 7. Czubakowska K., Budżetowanie w controllingu, ODDK, Gdańsk 2004 8. Budżetowania kosztów przedsiębiorstwa, E. Nowak (red.) ODDK, Gdańsk 2002 9. Dylewski P., Filipiak M., Szczypa B., Budżetowanie w przedsiębiorstwie, CeDeWu, Warszawa [ostatnie wydanie]
	Uzupełniająca lista lektur	1. Rachunkowość zarządcza. Podejście operacyjne i strategiczne, Sobańska Irena (red.), Wydawnictwo C.H.BECK, Warszawa 2010 2. Rachunkowość zarządcza i rachunek kosztów, Tom I i Tom II, Świdarska G. K. (red.), Difin, Warszawa 2003 3. Rachunkowość zarządcza i rachunek kosztów w systemie informacyjnym przedsiębiorstwa, Karmańska A. (red.), Difin, Warszawa 2006 4. Nita B., Sprawozdawczość zarządcza, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2014 5. Kaplan R. S., Rachunek kosztów działań sterowany czasem, PWN, Warszawa 2008 6. Sojak S., Jóźwiak H., Rachunek kosztów docelowych, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2004 7. Rachunek kosztów cyklu życia produktu w zarządzaniu przedsiębiorstwem, Kowalak R. (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2009 8. Szadzińska A., Majchrzak I., Remlein I., Szycha A., Rachunkowość zarządcza a zrównoważony rozwój przedsiębiorstwa, IUS PUBLICUM, Katowice 2021
	Adresy eZasobów	Adresy na platformie eNauczanie:
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania		
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.